

CENNINO CENNINI: TRATTATO DELLA PITTURA (c. 1390)

„Kezdődik a művészet könyve, ahogy Cennino de Colle írta és összeállította, tisztelettel Istennek és Szűz Máriának, Szent Eusztáknak, Szent Ferencnek, Keresztelő Szent Jánosnak és Pádovai Szent Antalnak, egyáltalán véve Isten összes szentjének és szent asszonyának, tisztelettel Giottonak és Taddeonak és Agnolonak, Cennini mesterének mindenkinek hasznára, javára és gyarapodására, akik ez említett művészetet akarják megtanulni.

LXVIII. fejezet

A falfestés módja és rendje, mármint a freskófestésé, fiatal arc ábrázolása és színezése.

A Szentháromság nevében bevezetlek a festészetbe. Legelsőbben a falon való munkákkal kezdem, megmagyarázom neked, hogy lépésről lépésre hogy kell eljárnod. Ha falon akarsz dolgozni. Ami a leggyönyörűsebb, legkedvesebb munka, ami csak lehet. Végy meszet és homokot, az egyik is a másik is jól megszitált legyen. Ha a mész friss és szalonnás, két rész homok kell, harmadik rész a mész. ... Most vedd a vakoló kanállal jól megkevert megdolgozott habarcsot, rakd fel az első vakolatot egy, vagy két rétegben, annyira, hogy a falon szép sima legyen ... Aztán, ha a vakolat megszikkadt, vedd a szent és a jelenetek, vagy figurák szerint, amit csinálnod kell rajzolj és komponálj. Előtte azonban készíts beosztást a falmezőn bekormozott fonállal kipattintva a közepét. Azután másik vonalat pattints rá, a vízszinteset. ... Azután végy egy kis sörteecsetet, mártsd egy kis kötőanyag nélküli okkerbe, melyet vízszerűen hígítottál, menj rá a szénvázlatra és rajzold ki az alakokat. Feltéve az árnyékot is, mint ahogy tanultad a rajzolásnál. Most végy egy vékony ecsetedbe egy kis sinopia földet kötőanyag nélkül és rajzold meg az apró részleteket, az orrot, szemet, egyéb részleteket az alakok végtagjain, ruháin. Úgy csináld meg, hogy az alakok minden mértékben arányosak legyenek és jók, mert ez a rajz neked vázlat és tanulmány a későbbi festéshez. Azután készítsd el a díszítményeket, vagy amit köré akarsz tenni. ... Jól fontold meg magadban, hogy mennyit tudsz dolgozni egy nap, amennyit bevakolsz, azt be is kell fejezned. ... Tehát rakj fel egy darab vakolatot, vékony legyen, de ne túlságosan, szép sima legyen, miután előbb a régi vakolatot benedvesítetted. Azután vedd kezébe vastag sörteecsetedet, mártsd be tiszta vízbe, és ütögetve fröcsköld be vele a vakolatot, és egy kis tenyérszerű deszkával dörzsöld körkörösén a jól benedvesített vakolatot, úgy hogy a deszka szedje le a habarcsot onnan, ahol túl sok van, s oda tolja, ahol hiányzik, s jól simítsa el a vakolatot. ... Tartsuk észbe, hogy egy nap egy szent nőnek, vagy ifjúnak a fejét, vagy Szentséges Miasszonyunknak fejét tudod megfesteni. Ha már szépen elsimítottad a vakolatot, vegyél elő egy mázas tégelyt. Minden tégelyed mázas kell, hogy legyen, mint a csésze, vagy a pohár, alul jó nehéz talpa legyen, hogy biztosan álljon és ne lötyögjön ki belőle a festék. Végy most egy babszemnyi sötét okkert, ha nincs kéznél sötét, végy jól megőrölt világosat. Tedd tégelybe, végy lencsényi feketét, keverd össze az okkerrel. Végy szentjános fehérét, mint egy babszem háromnegyed része, végy még hozzá egy késhegynyi cinóbert, gyorsan keverd össze a mondott színeket, ereszd fel tiszta vízzel híg folyósra kötőanyag nélkül. Csinálj egy vékony, hegyes ecsetet, puhát és finomat, hogy beleférjen egy lúdtollba. Ezzel az ecsettel rajzold meg a megfestetendő arcot. Ne feledkezz meg az arányokról, hogy a fej három egyenlő részből áll, azaz a homlok, az orr, meg az áll a szájjal. Jóformán csak száraz ecsettel csináld, azzal a festékkel, amit Firenzében verdaccionak, Sienában bazeonak hívnak. ... Azután végy egy kis

zöldföldet, jó hígan egy másik tégelybe, egy nyírt, bal kezed hüvelyk-, és mutatóujja közt kinyomott sörteecsettel kezdj el árnyékolni az áll alatt, leginkább azon a részen, ahol sötétebbnek kell lennie az arcnak, a száj alatt és a száj szélénél, az orr alatt és a szemöldök alsó részén, erősebben az orr felől, egy kicsit a szemek fül felőli sarkánál.

....

Te azt a módszert kövesd, amit én tanítok neked, mert Giotto a nagy mester így dolgozott. Neki huszonnégy éven át a firenzei Taddeo Gaddi volt a tanítványa, aki az ő keresztfia volt. Taddeo fia volt Agnolo. Én Agnolo mellett voltam tizenkét éven át, ő tanított ere a módszerre, mivel Agnolo sokkal bájosabban és frissebben festett, mint Taddeo, az apja.”

Lángi József